

БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ

УДК 025.5-056.262:[021.89+342.72](477)

Василь Гуменчук,

аспірант, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8397-7631>,

Київський національний університет культури і мистецтв (Київ, Україна)

вул. Євгена Коновальця, 36, м. Київ, 01601, Україна

e-mail: oitscrazy@gmail.com

Аудіоресурс у бібліотеках України: стан і перспективи

*Бібліотеки – це механізм для подолання бар'єрів,
які існують через різницю у можливостях
користування ресурсами, технологіями та навчанням.
Маніфест ІФЛА про Інтернет, 23 серпня 2002 р.*

Актуальність теми зумовлена тим, що сучасні інтернет-технології відкривають перед бібліотеками України величезні можливості стосовно комфортного забезпечення інформацією всіх верств населення. У мережі публічних бібліотек України останнім часом спостерігається активізація роботи щодо задоволення інформаційних потреб осіб із вадами зору. **Мета статті** – охарактеризувати ступінь наповненості сайтів вітчизняних бібліотек аудіоресурсами. **Методологія дослідження** ґрунтується на загальнонаукових принципах системності, комплексності, всебічності пізнання. Використання спеціальних методів дослідження (моніторинг, порівняння, узагальнення) сприяло досягненню поставленої мети. **Результати дослідження.** Висвітлено сучасний стан наповнення фондів бібліотек України аудіоресурсами та розглянуто можливості надання інформаційної підтримки людям з особливими потребами, зокрема з вадами зору. Окреслено перспективи використання аудіоресурсів в обслуговуванні користувачів на основі розширення застосування мультимедійних технологій у вітчизняних бібліотеках. У **висновках** констатується, що створені у вітчизняних бібліотеках аудіоресурси розпоршені на сайтах, блогах, тому потребують упорядкування та укладання у довідковий біб(веб)ліографічний ресурс. Першочерговим кроком має стати впровадження принципово нових інформаційних технологій доступу до електронних ресурсів особам із вадами зору, облаштування у бібліотеках сучасних комп'ютеризованих читацьких місць, орієнтованих саме на цю вразливу категорію користувачів. Переорієнтація бібліотек на сучасні форми роботи з надання користувачам ширших можливостей з отримання інформації дасть змогу підвищити престиж вітчизняних бібліотек як соціальних інститутів, здатних допомогати людям, у т. ч. з особливими потребами.

К л ю ч о в і с л о в а: аудіоресурс бібліотеки, аудіокнига, аудіобібліотека, аудіовізуальні твори, користувачі бібліотеки з вадами зору, ЦСБС ім. М. Островського.

Постановка проблеми. Сучасні інтернет-технології відкривають перед бібліотеками України величезні можливості стосовно більш комфортно-го забезпечення інформацією усіх верств населення, адже цифровий світ стає доступним для всіх користувачів, незалежно від того, як вони сприймають інформацію. Нині популярності набувають аудіобібліотеки, фонотеки, анімовані книжки, подкасти, які створюються задля задоволення інформаційних потреб не

тільки людей з вадами зору, а й інших груп користувачів, адже звукова, а не зорова форма подання інформації – це лише питання зручності її сприйняття.

Актуальність дослідження. У мережі публічних бібліотек України останнім часом спостерігається активізація роботи щодо задоволення інформаційних потреб осіб із вадами зору: збільшується кількість спеціалізованих комп'ютеризованих місць, які забезпечуються спеціальними програмами – встановлюються синтезатори мови й збільшувачі зображення, закупаються брайлівські і лазерні принтери, сканери, брайлівські дисплеї. Реалізуються нові проєкти, відкриваються студії аудіозапису, організуються навчально-комп'ютерні центри. Все це дає нові імпульси у подоланні людьми з особливими потребами інформаційної замкнутості, сприяє їхній самореалізації та соціальній інтеграції.

Отже, дослідження діяльності бібліотек України зі створення та представлення аудіоресурсів на сайтах, надання до них доступу та окреслення перспектив цієї роботи – надзвичайно назрілі у науково-теоретичному і практичному сенсах.

Аналіз останніх досліджень. Окремі аспекти означеної тематики вже стали предметом дослідження науковців. Можливості бібліотек щодо надання інформаційної підтримки людям з особливими потребами за допомогою новітніх інформаційних технологій розглянуто у роботах Н. Кунанець [10; 11]; вивчення ринку аудіокниг східноєвропейського регіону здійснено С. Водозлазкою [6]; розвиток феномена аудіокниги в українській культурі проаналізував О. Чирков [18].

У дисертаційному дослідженні А. Литвин [12] розглянуто становлення та розвиток бібліотечно-інформаційного забезпечення користувачів із вадами зору в Україні, з'ясовано передумови формування мережі спеціалізованих бібліотек для сліпих, виокремлено етапи розвитку бібліотечно-інформаційного забезпечення та охарактеризовано специфіку їхнього обслуговування.

У дисертації Н. Кунанець [9] сформульовано концептуальні засади розвитку бібліотечних технологій для осіб із особливими потребами, що ґрунтуються на застосуванні сучасних інформаційних технологій та методології створення консолідованого інформаційного ресурсу, зорієнтованого на обслуговування користувачів з особливими потребами. Проте у згаданих роботах обслуговуванню аудіоресурсами у вітчизняних бібліотеках приділяється доволі мало уваги.

Певну роботу у цьому напрямі здійснює Українська бібліотечна асоціація, яка спільно з Рівненською обласною універсальною науковою бібліотекою та компанією «Хуавей Україна» нещодавно провела онлайн конференцію «Роль бібліотек у цифровій інклюзії» (22 березня 2021 р.) у рамках Європейського тижня цифрової освіти ALL DIGITAL WEEK. Спікерами було висвітлено такі питання: формування цифрових навичок у осіб з інвалідністю та людей похилого віку на базі публічної бібліотеки; створення адаптованого інформаційного ресурсу для людей з обмеженими можливостями; бібліотека – інклюзивний простір для спілкування та дозвілля.

Мета статті – з'ясувати сучасний стан наповненості сайтів вітчизняних бібліотек аудіоресурсами та інформаційної підтримки осіб із вадами зору.

Для досягнення поставленої мети необхідно **вирішити такі завдання**: визначити сучасні тенденції та особливості наповнення сайтів вітчизняних бібліотек аудіоресурсами, окреслити стратегію розбудови цього перспективного напрямку.

Методологія дослідження ґрунтується на загальнонаукових принципах системності, комплексності, усебічності пізнання. Сприяло досягненню поставленої мети і використання спеціальних методів дослідження (моніторинг, порівняння, узагальнення).

Виклад основного матеріалу. Аудіоресурс, який уже давно служить людям загалом та особам із вадами зору зокрема, є одним з основних засобів отримання інформації виступає невід'ємною складовою освіти, самоосвіти. Він сприяє інтелектуальному розвитку особистості, інформаційно урізноманітнює дозвілля. Технологія виробництва аудіоконтенту пройшла доволі тривалий і складний шлях: від ідеї втілення до регулярного вдосконалення технічних засобів виробництва, відтворення і зміни носіїв. Варто наголосити, що попит на аудіопродукцію для осіб із вадами зору постійно зростає, передусім в умовах дефіциту видань, надрукованих шрифтом Брайля.

Особливо гостро це відчувається в Україні, де катастрофічно не вистачає аудіоресурсу українською мовою. Як справедливо зауважує О. Чирков, «людина, завдяки появі звукової літератури, одержала більше можливостей для свого духовного зростання. А українці мають шанс не пасти задніх, а скористатися цим явищем для подолання негативних наслідків свого тривалого духовного рабства. Творімо й слухаймо українською! Будьмо повноцінною модерною нацією!» [18, с. 325].

Перші відомості про аудіокнижки в Україні пов'язані з діяльністю «Українського товариства сліпих» (УТОС), коли у 1960-х рр. фонди Київської міської бібліотеки для сліпих ім. М. Островського (нині – Центральна спеціалізована бібліотека для сліпих ім. М. Островського – ЦСБС ім. М. Островського) поповнилися документами у принципово новому форматі – озвученими, які відразу стали популярними серед членів товариства та якісним проривом у їхньому інформаційному забезпеченні, адже вони були дешевші у виробництві, порівняно з брайлівськими виданнями, та компактними, а у разі псування аудіокнижки можна було відновити, переписавши з іншого примірника або скопіювати для власної аудіотеки [5].

Оцінивши переваги нового формату, президія Центрального правління УТОС започаткувала створення студії звукозапису, де професійні диктори озвучували брайлівські видання. Вони записувалися на магнітну плівку. У 1965 р. було створено Республіканський будинок звукозапису і друку УТОС, який до сьогодні здійснює видання друкованої продукції шрифтом Брайля та збільшеним плоскодруктованим шрифтом на промисловому обладнанні, записує аудіоресурси у трьох професійних студіях для комплектування бібліотек мережі Українського товариства сліпих [15].

Відтак розпочався новий етап розвитку бібліотечного обслуговування осіб із вадами зору в Україні. Користувачі, які не володіли письмом Брайля, отримали

можливість прослуховувати записану для них інформацію, долучатися до кращих зразків світової літератури, що сприяло піднесенню їхньої освіченості. А бібліотекарі освоювали особливості технологічних процесів роботи з аудіоресурсами – інвентаризацію, каталогізування, розстановку, популяризацію тощо.

З 1999 р. ЦСБС ім. М. Островського отримує обов'язковий примірник видань для осіб із вадами зору, у т. ч. електронний варіант друкованого видання, що підлягає конвертуванню у спеціальний цифровий формат, аудіовізуальні твори з аудіодискрипцією та інші, які адаптовані до потреб цієї категорії користувачів. Певну кількість аудіоресурсів бібліотека отримує також з мережі Інтернет [17].

У відділі сучасних інформаційних технологій ЦСБС ім. М. Островського нині можна отримати матеріали у цифровому форматі. Бібліотекарі виконують замовлення спеціалізованих шкіл та індивідуальні запити, переводячи підручники, професійну, наукову літературу у доступні для осіб із вадами зору формати – найцінніші магнітофонні записи переводяться у формат MP3, затребувана література сканується і записується на CD. Спеціальні програми та технічні засоби дають змогу особам із вадами зору отримувати інформацію у зручному форматі за допомогою синтезатора мови та брайлівського дисплея. Нині архів зісканованої літератури налічує понад 1 500 назв підручників та 20 000 назв художніх творів. На 01.01.2020 р. у фонді ЦСБС ім. М. Островського зберігається 81 365 аудіоресурсів [17].

У 2020 р. ЦСБС ім. М. Островського ініційовано проєкт «Пізнай світ звуками», який було підтримано Українським культурним фондом. Ним передбачено створення онлайн-бібліотеки аудіокнижок та електронний каталог видань шрифтом Брайля, що у подальшому сприятиме якісному віддаленому обслуговуванню цієї вразливої групи користувачів [7].

Нині мережа бібліотек Українського товариства сліпих нараховує 61 бібліотеку, очолює її – Центральна спеціалізована бібліотека для сліпих ім. М. Островського [4]. Загалом бібліотеки Українського товариства сліпих обслуговують понад 14 400 користувачів, у 2019 р. зафіксовано майже 67 200 звернень на веб-сайти бібліотек мережі.

Як засвідчує аналіз, в Україні існує нагальна потреба в аудіоресурсах українською мовою. У рамках благодійного проєкту журналістської практики «Аудіокнижки для людей з вадами зору» на базі Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка студенти записали серію аудіокниг віршів поетів доби «розстріляного Відродження», а також П. Тичини, В. Сосюри, М. Рильського. Записані диски розповсюджено серед бібліотек мережі УТОС та шкіл-інтернатів для дітей із вадами зору, які у рамках шкільної програми вивчають ці твори [2].

У рамках соціального проєкту «Слухай. Бібліотека аудіокниг українською мовою» студентами Інституту журналістики Київський університет імені Бориса Грінченка спільно з командою «Типовий Київ» озвучено понад 100 книг і віршованих творів (аудіоресурс зберігається на сторінці бібліотеки сайта Університету [3].

Вітчизняні бібліотеки для дітей значну увагу приділяють роботі з джерелами у аудіоформаті, таким чином популяризуючи читання серед молоді та залучаючи дитячу аудиторію до знайомства з книжкою. На порталі Національної бібліотеки України для дітей у рубриці «Аудіобібліотеки» зібрано покликання на україномовні ресурси, які мають заінтересувати як батьків, вчителів, так і дітей різних вікових груп [13]. Зокрема, у бібліотеці представлено:

- проекти: «365 казок на ніч» від Українського інституту книги, медіасервісу MEGOGO та агенції Big Bangers – 12 новорічних та різдвяних аудіоказок за творами українських авторів, озвучених голосами відомих українців; «Аудіопроекти» – від Фонду Миколи Томенка «Рідна країна» – аудіовидання з унікальними записами українських літературних творів у виконанні авторів та відомих культурних діячів, добірки казок народів світу, українських дитячих народних пісень, ігор тощо; «Слухай і читай: аудіобібліотечка» від проекту КЛЮЧ, присвяченого українській дитячій літературі, де презентовано 102 аудіотвори в авторському виконанні;
- аудіопроекти від Національної бібліотеки України для дітей «Аудіобібліотечка» і «Почитайко», Херсонської обласної бібліотеки для дітей імені Дніпрової Чайки «Казочка на добраніч», Чернігівської обласної бібліотеки для дітей імені Миколи Островського «Читаємо другу»;
- анімовані книжки для дітей на YouTube-каналах KidStory, Аудіокнига.UA, VIP в Україну, Казка з татом, Українські народні казки, Фонтан студія;
- «UA: казки» – радіохвиля авторських казок від Suspilne.media для дошкільнят та дітей молодшого шкільного віку, озвучених відомими українцями;
- онлайн-бібліотека для дорослих і дітей з вадами зору «Ліхтар»;
- «Медіаполичка» – добірка аудіозаписів казок, оповідань, пісень та віршів від журналу «Пізнайко»;
- добірка аудіозаписів української та зарубіжної літератури для дітей середнього і старшого шкільного віку «Пустунчик. Аудіокнижки» і «Слухай».

Заслуговує на увагу і досвід Дубенської центральної районної бібліотеки: тут для відвідувачів на сайті створено розділ «Аудіобібліотека», де представлено рубрики «Аудіокнига: цікаво, зручно, сучасно», «Письменники Дубенщини – дітям» (аудіокнижки місцевих письменників, начитані авторами і бібліотекарями); на диск записано твори Тараса Шевченка у виконанні користувачів бібліотеки, сформовано дитячу аудіокнижку казок та поширено серед бібліотек району [8].

Наприкінці 2020 р. за підтримки Українського культурного фонду та видавництва «Ранок» стартував проєкт «Слухати серцем», у рамках якого створено бібліотечку аудіокниг під назвою «Голоси книжок» за творами сучасних українських дитячих письменників [14]. 11 аудіокниг (CDR), записаних відомими українцями, й електронну бібліотечку розміщено на спеціалізованому сайті для осіб із вадами зору «Ліхтар» та сайті видавництва «Ранок» у вільному доступі. Крім того, паперові версії цих книжок мають QR-код, за яким можна їх прослуховувати.

Станом на 01.01.2021 р. у мережі публічних бібліотек України зберігається 513 630 аудіовізуальних документів [4]. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека створила сайт «Аудіобібліотека» для прослуховування книг і подкастів на допомогу користувачам із вадами зору [1], де бібліотечні аудіоресурси згруповані у шести рубриках: Твори авторів Рівненщини; Аудіокнижки; ІНВА.Net; Аудіоподкасти; Аудіоекскурсії; Підручники.

Отже, нові реалії неминуче повинні внести свої корективи у надання українськими бібліотеками єдиного консолідованого доступу до аудіоресурсів. Трансформаційні часи інноваційних процесів і технологій орієнтують бібліотекарів на об'єднувальну, конструктивну співпрацю, спонукають до розвитку через застосування нових стратегій при поданні користувачам нового продукту. Конструктивним явищем для бібліотек у промоції читання загалом має стати аудіоресурс, який покликаний виконувати важливі просвітницькі функції, спрямовані на розвиток української нації. Треба зазначити, що представлення аудіоресурсу на сайтах вітчизняних бібліотек, на жаль, відбувається досить повільно, що засвідчує наявність невеликої кількості бібліотек, які займаються промоцією аудіоресурсу, та поки невеликий його асортимент.

Висновки. Сьогодні бібліотеки різного підпорядкування повинні стати центрами у системі надання безперешкодного доступу до інформації за допомогою сучасних технічних засобів людям із вадами зору. Створені у вітчизняних бібліотеках аудіоресурси розпорошені на сайтах, блогах, тому потребують упорядкування та укладання у довідковий біб(веб)ліографічний ресурс. Такий формат систематизованого зводу буде зручним для використання як бібліотеками, які не мають власних аудіозаписів, але вони матимуть єдину точку доступу до них, так і користувачам. Для зручності посилання на такий ресурс можна буде розміщувати на бібліотечних сайтах. Така стратегія дій дасть змогу уникнути дублювання при створенні аудіо ресурсів, заощадить кошти на запис необхідних матеріалів.

Першочерговим кроком у цьому контексті має стати впровадження принципово нових інформаційних технологій доступу до електронних ресурсів особам із вадами зору, облаштування у бібліотеках сучасних комп'ютеризованих читальних місць, орієнтованих саме на цю вразливу категорію користувачів. Адже саме бібліотеки різного підпорядкування, при відповідній організації процесу обслуговування цієї категорії читачів, мають стати центрами у системі соціокультурної реабілітації осіб із вадами зору. Тому набуває актуальності підготовка бібліотекарів-консультантів, які мають допомагати незрячим користувачам навчатися працювати на комп'ютері, здійснювати пошук інформації у мережі Інтернет, користуватися базами даних, орієнтуватися у виборі книжок на компакт-дисках, сканувати тести і роздруковувати їх у рельєфно-крапковому форматі на брайлівському принтері, послуговуватися електронною поштою, користуватися онлайн-сервісами тощо.

Переорієнтація бібліотек на сучасні форми роботи з надання користувачам ширших можливостей у способах отримання інформації сприятиме підвищен-

ню престижу вітчизняних бібліотек як соціальних інститутів, здатних допомогти людям, у тому числі з особливими потребами.

Список бібліографічних посилань

1. Аудіобібліотека. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека : веб-сайт. URL: <http://audio.lib.rv.ua/>
2. Аудіокниги для людей із вадами зору: поезія Антонича голосами студентів. ГУРТ: портал : веб-сайт. URL: <https://gurt.org.ua/news/recent/3077/>
3. Бібліотека аудіокниг українською. Київський університет імені Бориса Грінченка : веб-сайт. URL: <http://library.kubg.edu.ua/resursi/e-resursy/biblioteka-audioknyh.html>
4. Бібліотечна Україна в цифрах : Статистичний збірник. Статистична аналітика 2018–2019. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого : веб-сайт. URL: <http://profy.nlu.org.ua/file/statistics/2018-2019/1.pdf>
5. Бурчак О. К. Центральна спеціалізована бібліотека для сліпих ім. М. Островського. Українська бібліотечна енциклопедія. URL: <http://ube.nlu.org.ua/article/>
6. Водолазька С. А. Аудіокниги як інноваційний спосіб популяризації книги. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ, 2013. Т. 51 Квітень – червень. С. 101–106. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/Nzizh_2013_51_24.pdf
7. Гуменчук В. В. Аудіоресурси у діяльності бібліотек для користувачів з особливими потребами: становлення і сучасні тенденції. *Соціальні комунікації: інструменти, технології і практика* : Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 26–27 лютого 2021 р. Запоріжжя, 2021. С. 10–13.
8. Кононова Л. І., Кирильчук Ю. Г. Аудіокниги: цікаво, зручно, сучасно. *Мапа бібліотечного досвіду* : (за матеріалами Четвертого обл. фестивалю-конкурсу «Бібліофест») / Рівнен. обл. універс. наук. б-ка ; Рівнен. обл. від-ня Укр. бібл. асоц. ; упоряд. Н. Волян ; відп. за вип. О. Л. Промська. Рівне, 2014. С. 22–23.
9. Кунанець Н. Е. Інформаційно-бібліотечне обслуговування користувачів з особливими потребами: історія та сучасність : монографія / Нац. ун-т «Львівська політехніка». Львів : Галицька видавнича спілка, 2013. 440 с.
10. Кунанець Н. Е. Система бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів з особливими потребами в Україні: історія, методологічні засади, перспективи : автореф. дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій : 27.00.03. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2013. 39 с.
11. Кунанець Н. Е., Лозицький О. А., Пасічник В. В. Інформаційні ресурси бібліотек для людей з особливими потребами: стан та перспективи. *Сучасні проблеми діяльності бібліотек в умовах інформаційного суспільства* : матеріали третьої науково-практичної конференції, Львів, 29 вересня 2011 р. / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет «Львівська політехніка», Науково-технічна бібліотека ; [редколегія: О. В. Шишка, Н. Е. Кунанець, Д. О. Тарасов, І. О. Белоус, Р. С. Самотий, А. І. Андрухів]. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2011. С. 174–188. URL: file:///C:/Users/user/Desktop/%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C/%D0%9A%D1%83%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C_%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96%20%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B8%20%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA.pdf
12. Литвин А. В. Бібліотечно-інформаційне забезпечення користувачів з вадами зору в Україні (XX ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.08. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2006. 18 с.
13. Національна бібліотека України для дітей : веб-сайт. URL: <https://chl.kiev.ua/default.aspx?id=7518>
14. Проект «Слухати серцем» відкриває серця для дітей із порушеннями зору. Громадський Простір : веб-сайт. URL: <https://www.prostir.ua/?news=projekt-sluhaty-sertsem-vidkryvaje-sertsya-dlya-ditej-iz-porushennyamy-zoru>
15. Республіканський будинок звукозапису і друку Українського товариства сліпих : веб-сайт. URL: <http://rbzidutos.org.ua/>

16. Слухати серцем@Listen.with.heart2020. Бібліотека. URL: <https://www.facebook.com/Listen.with.heart2020/>

17. Центральна спеціалізована бібліотека для сліпих ім. М. Островського : веб-сайт. URL: <https://csbs.org.ua/>

18. Чирков О. А. Що дасть українцям звукова книга (книга вголос) – новітнє явище української культури? (з приводу поширення так званих «аудіокниг» українською мовою). *Українознавство*. 2007. № 1. С. 322–325.

References

1. Audiobiblioteka [Audio library]. Rivnenska oblasna universalna naukova biblioteka: web-sait. Retrieved from <http://audio.lib.rv.ua/> [In Ukrainian].

2. Audioknyhy dlia liudei iz vadamy zoru: poeziia Antonycha holosamy studentiv [Audiobooks for the visually impaired: Antonych's poetry in the voices of students]. HURT: portal: web-sait. Retrieved from <https://gurt.org.ua/news/recent/3077/> [In Ukrainian].

3. Biblioteka audioknyh ukrainskoiu [Audiobook library in Ukrainian]. Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka: web-sait. Retrieved from <http://library.kubg.edu.ua/resursi/e-resursy/biblioteka-audioknyh.html> [In Ukrainian].

4. Biblioteczna Ukraina v tsyfrakh: Statystychnyi zbirnyk [Library Ukraine in Figures: Statistical Collection]. Statystychna analityka 2018-2019. Natsionalna biblioteka Ukrayiny imeni Yaroslava Mudroho: web-sait. Retrieved from <http://profy.nlu.org.ua/file/statistics/2018-2019/1.pdf> [In Ukrainian].

5. Burchak, O. K. Tsentralna spetsializovana biblioteka dlia slipykh im. M. Ostrovskoho [M. Ostrovskiy Central Specialized Library for the Blind]. Ukrainska biblioteczna entsyklopediia. Retrieved from <http://ube.nlu.org.ua/article/> [In Ukrainian].

6. Vodolazka, S. A. (2013). Audioknyhy yak innovatsiyniy sposib populiaryzatsii knyhy [Audiobooks as an innovative way to promote the book]. *Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky, 51, Kviten-cherven* (pp. 10-106). Retrieved from file:///C:/Users/user/Downloads/Nzizh_2013_51_24.pdf [In Ukrainian].

7. Humenchuk, V. V. (2021, February). Audioresursy u diialnosti bibliotek dlia korystuvachiv z osoblyvymy potrebamy: stanovlennia i suchasni tendentsii [Audio resources in the activities of libraries for users with special needs: formation and current trends]. In *Social communications: tools, technologies and practice. Proceedings of the International Scientific Conference* (pp. 10-13). Zaporizhzhia, Ukraine. [In Ukrainian].

8. Kononova, L. I., & Kyrylchuk, Yu. H. (2014). Audioknyhy: tsikavo, zruchno, suchasno [Audiobooks: interesting, convenient, modern]. In *Mapa bibliotekhnogo dosvidu : (za materialamy Chetvertoho obl. festyvaliu-konkursu «Bibliofest»)* (pp. 22-23). Rivne, Ukraine. [In Ukrainian].

9. Kunanets, N. E. (2013). Informatsiino-biblioteczne obsluhovuvannia korystuvachiv z osoblyvymy potrebamy: istoriia ta suchasnist: monohrafiia [Information and library services for users with special needs: history and modernity: monograph]. Lviv, Ukraine: Halytska vydavnycha spilka [In Ukrainian].

10. Kunanets, N. E. (2013). Systema bibliotekhnoinformatsiynoho obsluhovuvannia korystuvachiv z osoblyvymy potrebamy v Ukraini: istoriia, metodolohichni zasady, perspektyvy [System of library and information service of users with special needs in Ukraine: history, methodological principles, prospects] (Extended abstract of Doctoral dissertation). Vernadsky National Library of Ukraine. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].

11. Kunanets, N. E., Lozytskyi, O. A. & Pasichnyk, V. V. (2011, September). Informatsiini resursy bibliotek dlia liudei z osoblyvymy potrebamy: stan ta perspektyvy [Information resources of libraries for people with special needs: status and prospects]. In *Modern problems of libraries in the information society. Proceedings of the third scientific-practical conference* (pp. 174-188). Lviv, Ukraine: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki. Retrieved from file:///C:/Users/user/Desktop/%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C/%D0%9A%D1%83%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C_%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96%20%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B8%20%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA.pdf [In Ukrainian].

12. Lytvyn, A. V. (2006). *Bibliotechno-informatsiine zabezpechennia korystuvachiv z vadamy zoru v Ukraini (XX st.)* [Library and information support of visually impaired users in Ukraine (XX century)] (Extended abstract of PhD dissertation). Kyiv National University of Culture and Arts. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
13. Natsionalna biblioteka Ukrainy dlia ditei: web-sait [National Library of Ukraine for Children: web-sait]. Retrieved from <https://chl.kiev.ua/default.aspx?id=7518> [In Ukrainian].
14. Proiekt «Slukhaty sertsem» vidkryvaie sertsia dlia ditei iz porushenniamy zoru [The Listen with the Heart project opens hearts for visually impaired children]. Hromadskii Prostir: web-sait. Retrieved from <https://www.prostir.ua/?news=projekt-slukhaty-sertsem-vidkryvaje-sertsya-dlya-ditei-iz-porushennyamy-zoru> [In Ukrainian].
15. Respublikanskyi budynok zvukozapysu i druku Ukrainskoho tovarystva slipykh: web-sait [Republican House of Recording and Printing of the Ukrainian Society of the Blind: web-sait]. Retrieved from <http://rbzidutos.org.ua/> [In Ukrainian].
16. Slukhaty sertsem@Listen.with.heart2020 [Listen with your heart@Listen.with.heart2020]. Library. Retrieved from <https://www.facebook.com/Listen.with.heart2020/> [In Ukrainian].
17. Tsentralna spetsializovana biblioteka dlia slipykh im. M. Ostrovskoho: web-sait [M. Ostrovskiy Central Specialized Library for the Blind: web-sait]. Retrieved from <https://csbs.org.ua/> [In Ukrainian].
18. Chyrkov, O. A. (2007). Shcho dast ukraintsiam zvukova knyha (knyha vholos) – novitnie yavyshe ukrainskoi kultury? (z pryvodu poshyrennia tak zvanykh «audioknyh» ukrainskoiu movoiu) [What will give Ukrainians a sound book (a book aloud) – the latest phenomenon of Ukrainian culture? (on the distribution of so-called «audiobooks» in Ukrainian)]. *Ukrainoznavstvo*, 1, 322-325. [In Ukrainian].

Vasyl Humenchuk,

PhD student, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8397-7631>,
Kyiv National University of Culture and Arts (Kyiv, Ukraine)

AUDIO RESOURCE IN LIBRARIES OF UKRAINE: STATE AND PERSPECTIVES

Problem Statement. Modern Internet technologies open up huge opportunities for libraries of Ukraine in the comfortable providing of information to all population. **The purpose of the article** is to characterize the intensity of filling of the sites of state libraries with audio resources. **Research methods.** The methodology of the article was based on the general scientific principles of systematization, complexity, comprehensiveness of knowledge. The use of special research methods (monitoring, comparison, generalization) helped in the achievement of this goal. **Scientific novelty.** The current state of filling the funds of Ukrainian libraries with audio resources is highlighted and considered the possibility of providing informational support to people with special needs, in particular with visual impairments. Perspectives for use of audio resources in customer service based on the expansion of the use multimedia technologies in state libraries are presented. **Conclusions.** Audio resources created in state libraries are scattered on websites and blogs, so they need to be organized and included in the reference lib(web)liographic resource. The first step should be the introduction of fundamentally new information technologies to access the electronic resources for the visually impaired, arrangement of modern computerized reading places in libraries, targeted at this vulnerable category of users. The reorientation of libraries to modern forms of work to provide users with greater opportunities in the ways of obtaining information will increase the prestige of state libraries as social institutions that can help people, including those with special needs.

Keywords: library, audio resource, audiobook, audio library, visually impaired people.

Kyiv National University of Culture and Arts
Yevhen Konovalts str., 36, Kyiv, 01601, Ukraine
e-mail: oitscrazy@gmail.com

Стаття надійшла до редакції 16.04.2021 р.